

Hász Róbert

Fábián Marcell és a táncoló halál

Amikor kinyitja szemét, a lugásra fölfuttatott szőlőindák levelei homályos foltokká olvadnak a villódzó napfényben. Enyhe szellő lengedez, langyos lehet csupán, de ahhoz elég, hogy halk neszezésre bírja a leveleket a feje felett, és magával hozza a sós víz illatát a partról.

A terméskőből rakott kerítés eltakarja ugyan a kilátást, de nem zavarja. Nem győzi csodálni az építők leleményességét, ahogyan kötőanyag nélkül egymásra illesztették azt a rengeteg formájú és méretű követ. Mintha mindegyiknek eleve elrendelt helye lett volna a többi között, és csakis azért törtek ilyen sajátos alakra és darabra, hogy később ide, ebbe a kerítésbe kerüljenek. Ha közel megy a kerítéshez, lábujjhegyre áll, láthatja a kikötőt, a *rivát*. De most nincs kedve felállni és megtenni azt a néhány lépést. Legszívesebben újra behunyna a szemét, és átengedné magát a félig öntudatlan, lebegő bóbiskolásnak. Ha bármi értelme van ennek a nagy utazásnak, akkor azok a nyugodalmos órák, amiket délutánonként itt, a lugas végében eltölt.

Háromnegyed négy, lassan ideje az uzsonnának. Ahogy visszapattintja az óra fedelét, mint végszóra, lépések csikordulnak a murván a kert túlsó végében. Vászontopánkák puha, könnyű léptei az apró kavicsokon. Behunyja a szemét, elképzeli feleségét közeledni a sétányon, csupasz karjainak mozgása követi csípőjének ritmusát, miközben a nap fénye átszüremlik a tunika vékony szövetén. Itt lent most ez az örület, a tunika, egy szál ruha, fűző és egyéb kiegészítők nélkül. Minden nő tunikát visel – igaz, csak otthon, házon belül. *Mi a baja vele, hát nem izgató?*, kérdezte tőle Amália minap, amikor először vette fel a halványzöld, fél lábszárig érő ruhát, és megpördült maga körül. *Ma mindegyik nő ilyet fog felvenni. Még a vénasszony is!* Nem tréfált. A Feszt Pirooska, a Szabó Bori, na és persze Plókay Izabella, akinek állandó vihogása, pengeéles hangja is hozzájárult ahhoz, hogy Marcell délutánonként a kert végébe száműzze magát, és akinek talán mégis tartózkodnia kellett volna a tunika viselésétől, tekintettel a birsalmára hajazó alakjára, meg annak a kőolajüzletben utazó Albertnek a neje, akinek sosem jut eszébe a neve, az a szende, félnék és visszahúzódó akárhogy is hívják sem volt rest tunikát ölteni, még hozzá rikító vöröset.

Na de hogy a háziasszonyuk, szegény Emília hagyta magát rábeszélni erre az öltözékre, az ő korában, hetvenhárom évesen! Nem is tudta, zavarában hova

(részlet)

nézzen, amikor a matróna, kezét fia karjába öltve, szokásához híven utolsóként betoppant a szalonba, s feltárta előttük csontjára aszott, májfoltos alkarját, a tunika alól előbukkanó visszeres lábait. Marcell érezte, hogy elpirul. Mindig hajlamos volt mások helyett szégyenkezni. Emília megállt a szoba közepén, kivonta karját a fiáéból, s így szólt: *Meglássák, eljön az idő, amikor minden nő ilyet hord majd Pesten. Mert ez a ruha a nők felszabadulásának a szimbóluma.*

Nem mozdul, ki sem nyitja a szemét, amikor a könnyű léptek elhaladnak a feje mellett, s a szomszéd nyugágy halkán megnyikkan a másik sulya alatt.

– Ne tegyen úgy, mintha aludna, Marcell kedves!

– S ha tényleg alszom?

– Még mindig haragszik rám, ugye?

Most odafordul, ránéz a feleségére. Valóban a halványzöld tunika van rajta, melynek derékszögű nyakkivágásán virágos palmettadiszítés fut körbe. És ahogy Amália kissé előrehajol a nyugágyon, a kivágás meghajlik, a ruha szegélye árkot formál keblei felett.

– Szoktam én haragudni magára? – kérdi tőle.

– Hát szokott.

Amália az ölébe teszi a kis neszesszerét, előveszi belőle a cigarettatárcát, gyufát. Nemigen illik a kezébe, ügyetlenül kocogtatja a cigaretta végét a tárcához, ahogyan azt az évek során tőle elleste.

– Maga olyan csöndes haragvó, drága uram. Befeleg morcoskodik. És ez rosszabb, mintha lekiabálna.

Sercen a gyufa, Amália kettőt pöfékel, majd undorodva elhessegeti arca elől a füstöt, és a meggyújtott szálat odanyújtja Marcellnek.

– Hogy mit szeretnek ezen a búzrudacsán!

– Akkor ne csinálja.

– Csakis maga miatt.

Elveszi a Caporalt, mélyen leszívja. Amália megböki a vállát.

– Akkor nem haragszik?

– Magára nem, inkább magamra.

– Az én ötletem volt. Én javasoltam Emíliának...

– De én mondtam rá igent. Nem lett volna szabad. Nekem ehhez semmi közöm. Nem kellett volna beleavatkoznom a helyi ügyekbe.

– Akkor mondja azt Emíliának, hogy nem sikerült megtudnia semmit. Hogy próbálkozott, de az itteniek nem akartak szóba állni magával. Felejtse el.

– Nem tehetem.

– Már miért nem? A többiek közül senki sem tudja az igazságot.

– Viszont én tudom, és az elég.

Amikor feláll, érez egy kis szúrást a mellkasában, de hamar elmúlik. Amália belékarol.

– Na jöjjön, menjünk uzsonnázni.

Komótosan ballagtak a sétányon a ház felé. Jobbról és balról lila virágokkal teli rododendronbokrok sora kísérté őket. Hátuk mögött a nap már elérte az olajfaliget ágainak csúcsát, fénye darabokra tört, hosszú csíkokat rajzolt a bokrok virágaira és a murvára a lábuk előtt.

Emíliaék háza egy kétszintes villa volt, alig kétszáz lépésnyire a tengerparttól. A házat a kormányzósági hivataltól, pontosabban magától a kormányzótól, Szapáry Lászlótól bérelték. Ahogy közeledtek a lugas kijáratához, s feltűnt a kőház épülete, úgy erősödtek a hangok. Főleg női hangok, magasak, csacsogók, nevetgélők, melyek közé időnként férfibasszusok és baritonok szövődtek.

– Mikor mondja meg neki? – kérdezte Amália.

Odaértek a ház oldalából előrenyúló teraszhoz, és Marcell megpillantotta a napernyő alatt ülő színes és harsány társaságot.

– Jobb mihamarabb túlesni rajta – felelte.

Feleségét magára hagyta a terasz lépcsőjénél, ő pedig bement a házba. Ahogy belépett az árnyékba, megcsapta a kőfalak hűvöse, közben majdnem összeütközött Giorgióval, aki tálcájával egyensúlyozott a terasz irányába.

– *Scusa, signore* – hadarta az inas a bajusza alatt. Alacsony, barna bőrű fiatalember volt, fürge, ügyes mozgású, aki ugyan soha nem szólalt meg magyarul, mégis minden kérést, utasítást megértett.

Fölment a lépcsőn a tágas előtérbe, amit puha, vastag szőnyeg borított. Nyáron a ház tele volt a Birodalom különböző tájairól összegyűlt fizetővendéggel. Emília nem csinált titkot belőle, hogy a ház éves bérletének díját nagyrészt abból az összegből fedezi, amit a vendégeinek a nyári szezon alatt felszámít. Ezt velük is közölte, amikor megérkeztek, talán hogy ezzel is érzékeltesse, mekkora kiváltságban részesülnek, amiért ingyen vehetik igénybe a ház szolgáltatásait.

Emília lakosztálya a folyosó legvégén volt. Marcell itt-tartózkodásuk óta egyetlenegyszer járt benne, megérkezésük napján, amikor Amáliával üdvözölték a háziasszonyukat. Két egymásba nyíló nagyszoba, telezsúfolva régi, patinás bútorokkal, csipketerítőkkel, s annyi festménnyel a falakon, hogy a tapéta mintázata alig látszott mögüjük. Mindezt Pestről hozta magával még évekkkel azelőtt, amikor leköltözött Fiuméba.

Kopogott, s az ajtó pár pillanat múlva kinyílt.

– Á, maga az. Jöjjön csak be. És csukja be az ajtót maga után, legyen szíves.

Marcell becsukta.

– Üljön le, fiam.

– Köszönöm, inkább állok.

Emília helyet foglalt a karosszékeben, elvette az asztalról a legyezőjét, és egy mozdulattal szétnyitotta. Marcell megkönnyebbült, hogy háziasszonyuk már nem a tunikát viselte, mint előző nap. Visszatért hagyományos öltözkééhez, a fehér blúzhoz és a hosszú szoknyához.

– Maga mindig olyan hivatalos, Fábián úr.

A legyező szaporán járt a kezében, tekintetével az övét fürkészte. – Feltételezem, hírei vannak a számomra.

– Így van.

– Jók vagy rosszak?

– Attól tartok, nem túl jók.

– Sejtettem. Ezek szerint a kormányzó úr titkárának helytállóak voltak az információi.

- Sajnos igen.
- Ő is ott volt a Goirdino Pubblicón?
- Ott volt. Nem hangadóként, mint az a bizonyos Kuscher, de az egyik szervezője volt a megmozdulásnak. Amolyan csendes háttérember, de a mozgalom oszlopos tagja már évek óta. Azt nem tudom, részt vett-e a csetepatében a karhatalommal, de tanúk vannak rá, hogy a tüntetők között volt.
- És közben idejár, hozzánk. Maga érti ezeket a népeket, Marcell? Mert én nem. Mit akarnak? Mi a bajuk velünk? Emlékszem, hogy ez a város, a kikötő, egy sár-fészek volt, lepratelep, a magyar kormány milliókat fektetett ide, hogy civilizálja, felvirágoztassa a kereskedelmet, kiépítse az utakat. Miért gyűlölnek bennünket annyira? Leszaggatni a nemzeti lobogókat, magyar üzletek kirakatait betörni... És most mi lesz, mondja meg. Mi fog történni?
- Mármint vele?
- Igen, vele. Letartóztatják?
- Bólintott.
- De nem emiatt.
- Emília felemelte a fejét.
- Nem emiatt? Hát mi lehet még ennél is súlyosabb véték?
- A helyzet az, hogy mint ön is tudja, asszonyom, nekem itt, ebben a városban nincs illetékességem hivatalosan eljárni. Az ön kérésére, mert a feleségemmel őszintén tiszteljük nagyságodat, elvállaltam, hogy felkeresem a helyi rendőrséget, és megpróbálok a kollegialitásra hivatkozva információkat szerezni a nevezett személyről. Azonban a tényállások mélyére nem kaphattam betekintést, ugye megérti?
- Persze, értem én, de valamit csak megtudott, nem? Ha már azt is tudja, miért tartóztatják le.
- Mielőtt válaszolhatott volna, kopogtak az ajtón, s már be is nyitott valaki.
- Te vagy az, kincsem?
- Fiatal, szőke lány állt az ajtóban, egyik kezével a kilincsbe kapaszkodva. Ő most is tunikát viselt, de az ő esetében a könnyed viselet inkább gyermeki vonásait emelte ki, ahogyan a kétoldalt csigákba font haja is.
- Menjél csak le, bogaram, Fábián úrral váltunk pár szót, aztán mi is csatlakozunk a többiekhez.
- A lány bólintott, vetett egy szúrós pillantást Marcellre, mielőtt behúzta maga mögött az ajtót.
- Szegény kicsikém – sóhajtott Emília –, össze fog törni a szíve. Gondolom a maga figyelmét sem kerülte el annak a talián széltolónak a sündörgése Szofi körül.
- Nehéz lett volna nem észrevenni.
- Pedig ez a kapcsolat soha nem teljesedhet be. Szofi fiatal, szinte még gyerek. A lelke puha és sérülékeny. A sebek ilyenkor mélyek és nagyon tudnak fájni. Előre sajnálom szegénykémet. Ne kíméljen, mit tudott meg?
- Nyilván nagyságod is emlékszik arra a pár évvel ezelőtti kitört botrányra, a Brazíliába irányuló leánykereskedelemmel kapcsolatban...
- Hogyne emlékeznék. Csak nem azt akarja mondani, hogy ő is bűntárs volt?

– A hatóságok ez ügyben nem voltak túl közlékenyek, de eléggé határozottan állították, hogy vannak erre utaló nyomok. S minthogy az államellenes szervezkedésben betöltött szerepét nehéz bizonyítani, elegendő indokot szolgáltatnak ahhoz, hogy egy időre kivonják a forgalomból.

– A gazember! Kígyót melengettünk a keblünkön. Ha belegondolok, mióta jár hozzánk, reggeltől estig itt van, érintkezik a vendégeimmel...

Emília behunyta a szemét, egy pillanatra így maradt, mint aki igyekszik feldolgozni magában a hallottakat, majd felnézett Marcellre.

– És mikor? Mikor tartóztatják le?

– Ilyen információkkal nem szolgálhatok. Az biztos, hogy hamarosan. És amit elmondtam, asszonyom, szigorúan bizalmas, ha az érintett fülébe jut, és megpróbál kereket oldani...

– Ettől nem kell tartania. Semmi nem áll tőlem távolabb, mint hogy megakadályozzam a lefogását. Csak kapja meg, amit érdemel! Köszönöm a segítségét, Fábián úr.

Felállt a székéről, jelezve, hogy a beszélgetés véget ért.

– Menjünk, uzsonnázzunk, ne várakoztassuk a többieket odalenn!

Még mielőtt kiléptek volna a folyosóra, megkérdezte:

– Akkor holnap hajóznak egyet?

– Amália ötlete volt. Én nem ragaszkodnék hozzá.

– Ugyan, Abbázia itt van a szomszédban. Lenne még egy kérésem, Fábián úr...

*

A délutáni uzsonnaidőkkel Marcell elejétől fogva nem volt kibékülve. Egyáltalán, minek délután négy órakor enni? Olyan héjuktól megfosztott, egymásra fordított kenyérszeletkéket, sajttal meg uborkával, és hozzá teát inni? Teát! Meleg, ízetlen lötty, pedig helyette de jólesne egy erős fekete! Viszont kávé csak reggel szolgálnak fel, az is milyen... Úgy tudta, az olaszok finom kávékat készítenek, a városban túlnyomó többségben olaszok éltek, nekik meg sikerült kifogniuk azon kevés házak egyikét, amelyekben egyetlen olasz sem lakik. Illetve itt van Giorgio, az inas, csakhogy őt még a konyhába sem engedik belépni, a felszolgáláson kívül máshoz nem ért. *Ajándék lónak ne nézzük a fogát*, emlékeztette Amália, *ne dohogjon, édes uram, hat hét a tengerparton, szinte ingyen. Inkább örüljünk neki!*

Marcell próbált, Isten lássa a lelkét, igyekezett mindenhez jó képet vágni. A fárasztó utazáshoz, az értelmetlen napirendhez, a házi néphez, a sznob vendégekhez, akik, tudomást szerezve hivatásáról, kerülték, mintha fertőző beteg lenne. És természetesen a lehető legudvariasabb volt Emília asszonnyal, minden helyzetben és minden alkalommal, amiért a rendelkezésükre bocsátotta egyik emeleti szobáját, teljesen ingyen és bérmentve. Amália szerint Emília asszony egy *legenda*. Pedig nem tűnt annak, igaz, Marcellnek sejtelve sem volt arról, hogyan is kéne egy legendának kinéznie. *Személyesen ismerte Petőfit*, mondta róla még elindulásuk előtt, átélte a forradalmat, ő az első hölgy Magyarországon, sőt az egész Monarchiában, aki lapot alapított és szerkesztett, méghozzá nőknek! De most már öreg, visszavonult, a gyerekeivel él Fiumében. *Egy nagy házban a tengerparton, amit a podesztától bérel*. Amália évekkal azelőtt, még Marcell előtt,

ahogyan leánykori éveire utalni szokott, maga is megpróbálkozott az írással, versekkel (*butácska zsengek voltak, legyintett, ne kérje tőlem, hogy megmutassam őket, nagyon röstellném, jóllehet Marcellnek ez meg sem fordult a fejében*), költeményeit elküldte véleményezésre Kánya Emíliának. A szerkesztőnő ugyan udvariasan eltanácsolta Amáliát a poétai pályától, de utána hosszú évekig levelezőkapcsolatban maradtak, amolyan levélbarátnék lettek. Amália rendszeresen beszámolt neki a poros és sáros bácskai világról, mely rajzolatokat Emília állítólag őszinte érdeklődéssel fogadott, sőt kisebb társaságban némelyiket még fel is olvasta, mert, mint válaszolta egyik levelében, a bácskai élet a pesti közönség számára ismeretlen terület, fehér folt a térképen, amolyan terra incognita, mint Afrika volt hajdanán az európai ember számára. Amália férjhez menését követően levelezésük abbamaradt, de amikor Marcell novemberi rendőri akcióját, sebesülését – amit a *Fiumei Szemle* igazi hőstettként tárlt – a nagyasszony hírül vette, azonnal levelet írt Amáliának, és felajánlotta, hogy amennyiben férjeurának pihenésre, gyógyulásra lenne szüksége, örömmel vendégül látja őket tengerparti házában, akár huzamosabb időre is.

Ha Marcellen áll vagy bukik a dolog, neki sem vágnak az útnak. Úgy mondott igent, hogy közben egyetlen porcikája sem kívánta az utazást. Az egész telet végigfeküdt, tavasszal már lábadozott, és Lichtneckert doktor állandó és szigorú felügyelete mellett kezdte visszanyerni az erejét. Amikor Amália először megpendítette annak lehetőségét, hogy néhány hetet az Adrián tölthetnének, kapásból visszautasította. Még hogy üdülni... sose értette a tehetősebb polgárokat, akik képesek voltak több hétre is elutazni idegen helyekre, micsoda idő- és energiapazarlás, feleslegesen beleszokni egy ismeretlen környezetbe, amihez nincs közük, nem köti őket oda semmi, egy csomó bosszúság, idegeskedés, kényelmetlenség, hogy aztán hazatérjenek oda, ahonnan elindultak, s már a következő nyár után sóvárogjanak... Arra hivatkozott, még túl gyengének érzi magát egy ilyen úthoz, s különben is, mihez kezdene ott, naphosszat heverészni itthon is tud. Ahogyan Marcell remélte, egészségi állapotára való tekintettel felesége nem erőltette a dolgot, viszont nem állta meg, hogy meg ne jegyezze, *Magának az a baja, Marcell kedves, hogy fél a változástól. Hogy valami másképp lesz, mint ahogy megszokta*. Marcell nem vitatkozott vele, mivel alapjában véve igazat adott neki. A nyarat várta, hogy újra munkába állhasson. Milorád alparancsnok a szavát adta, hogy amint elég erősnek érzi magát, azonnal visszatérhet az őrsre. Marcell úgy tervezte, június elsejével visszamegy.

Csakhogy május közepén, egy szombat délutánon, amikor Amáliával az Erzsébet parkban sétáltak, és éppen leülni készültek egy padra, hirtelen, mint derült égből a villámcsapás, éles fájdalom nyilallt a mellkasába, de olyan erősen, hogy tüdejéből kifutott a levegő. Térdre esett, és Amáliának segítségért kellett kiáltania, hogy valaki odasiessen és felsegítse urát a padra. Tíz perc múlva már minden rendben volt, s különösebb gond nélkül hazaértek. Az eset egy hét múlva megismétlődött, szerencsére akkor otthon, a lakásukban, beretválkozás közben, amikor előrehajolt a lavór fölé, hogy arcáról leöblítse a habot. Amália kihívatta Lichtneckert doktort, mire az visszarendelte Marcellt a kórházba. Habár minden nap újra meg újra megvizsgálta, okosabb nem lett tőle. *A lövedék áthatolt a mellka-*

sán, elöl bement, hátul kijött ugyan, de útközben megpattant az egyik bordán, nem kizárt, hogy egy csontszilánk rakoncátlankodik odabenn, mondta, miközben a kezét törölgette a törülközővel, majd jelentőségteljes pillantást vetett rá, attól félek, sosem fog igazán helyrejönni. A seb szépen begyógyult, kérdés, mi van odabenn. Csak úgy tudnám kideríteni, mi okozza ezeket a tüneteket, ha felboncolnám. Marcell megköszönte a kedvességét, de úgy vélte, azzal még várjanak kicsit. Kerülje a hirtelen mozdulatokat, tanácsolta a doktor, abban bízhatunk, hogy a szilánk, ha szilánkról van szó, előbb-utóbb beágyazódik. Marcell reménytelve pillantott fel rá. Be szokott? Lichtneckert doktor vállat vont, akik túléltek, azoknál igen. És ne dohányozzon annyit. Napi öt szál. Ennyit engedélyezek. A dohány elveszi az ember erejét.

Amikor elment, Marcell megkérte Amáliát, hozza be a revolverét a kórházba, hogy lelője vele a doktort. Még hogy a dohány elveszi az ember erejét. Ki hallott ilyet?

Az elkövetkező héten tünetmentes volt, ezért az orvos hazaengedte, egyelőre azonban ágynyugalomba parancsolta. Amália és Julika felváltva felügyelték minden mozdulatát, a cselédlány ötpercenként bekukkantott hozzá, *Tekintetes úr, parancsol valamit? Hogy érzi magát az úr? Egy kis levest? Nem kell kimennie?... Vagy Amália, hogy van az én uram? Egy kávét? Nem, még nincs itt a cigaretta ideje, fél óra még, legyen türelemmel.* Onnantól a cigarettát maga adagolta neki, naponta pontosan öt szálát, ahogyan a doktor előírta (*egyét reggel, miután felkelt, tíz órakor a másodikat, majd délben a harmadikat, délután négykor a negyediket, s az utolsót, mielőtt aludni tér, világos, Marcell?*) Sőt, még meg is gyújtotta helyette, a cigarettatárcát ki sem merte adni a kezéből, mindig magánál tartotta, mert, mint mondta, úgysem tudna olyan rejtkehelyet találni a lakásban, ahol Marcell ne bukkanna rá.

Milorád hébe-hóba bekukkantott hozzá, kalapját az ágyára dobta, aligátorfejés sétatálcájával unottan a padlót kopogtatta, és folyton nyugtatgatta, *Márszel, nem kell elsietnie, gyógyuljon, pihenjen, elesz az őr még egy darabig, ha már ennyi időt kibírt maga nélkül.* Marcell kíváncsi volt rá, hogy vált be az új hivatalsegéd, de a főnöke csak a vállát vonogatta, bajuszát pödörgette, és másra terelte a szót. Nyilván kellemetlen neki a téma, gondolta, hiszen az előzővel eléggé pórul jártak, maga is gyakran álmodik vele, az erdei vadászházzal, hallja a lángok pattogását, látja maga előtt a részegeződő revolver csövének sötét torkolatát... És jött Winter úr is, súlyos teste alatt fel-felnyögött a szék, vele hiába is próbált bármi másról társalogni, Winter úr mindig a feleségénél kötött ki, Sára asszonytól, a házasságára panaszkodott, mélyeket és súlyosakat dörmögött sűrű bajusza alatt, hogy minek is hallgatott Milorádra, amikor elment az asszonyért Pacsérra, hogy hazahozza, ott kellett volna hagynia, ha már egyszer megszabadult tőle... Marcellt mindez arra emlékeztette, amikor Amália kedvéért másodszer is megnézték a színházban a Rómeó és Júliát, már mindent tudott előre, hogy ki, mikor és hogyan hal meg, nehezére esett megülni a helyén, annyira unta magát, alig tudta kívánni, hogy legördüljön végre a függöny. Ez is éppen olyan volt, hiszen télen mindez már megtörtént vele, nem is egyszer, szinte szóról szóra ugyanígy, amikor hetekig nyomta az ágyat, s a fél Zombor megfordult nála.

Anyósa, Mártika néni volt az utolsó, de jó kövér csepp a csordultig megtelt pohárban. Vagy egy órát mesélte neki a város aktuális pletykáit, majd újra rákezdett a vesszőparipájára, egészen előrehajolt, almapiros, kerek arca betöltötte

Marcell látóterét, hogy bizony ott kell hagynia a rendőrséget! *Hát mégis, drága fiacskám, micsoda munkahely az, ahol csak úgy lelövik a beosztottat! Ott a szabóságunk, még nem késő, Árpád alig várja, hogy segítséget kapjon, meg a vén bolond uramnak is végre a helyére kerülne a lelke, ha mind a két veje a családi üzletért fáradozna, majd eljön apus is, meggyőzi magát, meglátja...* Ekkor történt, hogy miután anyósa mögött becsukódott a bejárati ajtó, felkelt az ágyból, magára kapta a köntösét, kiment a konyhába, ahol Amália és Julika diskuráltak a bevásárlásról, megállt az ajtóban, és amikor azok ketten felnéztek, csak ennyit mondott: *Menjünk az Adriára!*

*

Nem tehetett róla, de már az első héten megkísértette a honvágy. Nem volt neki semmi baja a tengerrel, szép volt és egzotikus, de hiába próbált közelebb kerülni hozzá, elérhetetlen maradt; olyan volt, mint más felesége után vágyakozni. Számára a nyár és a hőség az Erzsébet parkot jelentette, és a hideg, habos csapolt sört a *Fehér Hajó* teraszán. De Zombor most nagyon messzinek tűnt. Valami méla szomorúság hullámozott át rajta, ha Milorádra meg Winter úrra gondolt, elképzelte őket söröskorsóval a kezükben, miközben a fejük fölött a vén platánfák lombjai susognak...

Mint mindig, ezen a reggelen is kint étkeztek a teraszon. Körülötte hölgyek csiviteltek az asztaloknál, akik ezúttal kivétel nélkül hagyományosan voltak öltözve, hosszú útiruhát viseltek, tollas vagy virágos kalapot, míg a férfiak többsége fehér vászonöltönyt. Fejük felett a napernyő befedte az egész teraszt, kellemes árnyékot biztosítva számukra. A teraszról csodaszép kilátás nyílt a kikötőre és a kék tengerre. Apró halászbárkák siklottak a vízen, a távolban tengerjárók horgonyoztak. A kikötő nem volt még abban az állapotban, hogy a behemót teherhajókat fogadni tudja. Az árut kicsi gőzösök vontatta uszályokon szállították partra. Marcell órákig elnézte volna, ahogy az apró hajók oda meg vissza közlekedtek, ék alakú vízfodrot hagyva maguk után. A gőzturbinák hangja nem hallatszott el ideig, a vontatók csak jöttek-mentek a vízen, hangtalanul, mint kicsi játékszerek egy kád vízben.

Amália ezen a reggelen a vajszerű útiruháját vette fel, fejére meg azt a tollas kalapot biggyesztette, amit még Zomborban, a Párisi utcában vett Tuna Gusztáv üzletében. Kifejezetten erre az alkalomra tartogatta. Még véletlenül sem vette volna ki a kalapdobozból az ideúton, nehogy bepiszkolódjon vagy meggyűródjon a vonaton. Reggel, miközben Marcell segített megkötni a fűzőjét, megjegyezte:

– Annyira izgatott vagyok ettől a találkozástól. Úgy érzem magam, mint amikor az esküvőmre készülődtem.

– Hogy őszinte legyek, én is.

– Komolyan?

– Persze. Inkább a *Fehér Hajóban* üldögnék egy korsó sör mellett, és a tamburásokat hallgatnám.

– Menjen már!

A hajó tíz órakor indult a kikötőből, így még volt idejük kényelmesen megreggelizni a teraszon. Marcell alig kortyolt bele a híg és ízetlen kávéjába, amikor az asztalukhoz lépett egy nyurga fiatalember.

– *Signore* Fábián, hát önök is velünk tartanak?

Hangjában erős olasz akcentus érződött. Marcell felpillantott, és mielőtt bármit válaszolhatott volna, a férfi, girardi kalapját maga elé téve, leült az asztalukhoz.

– *Signore* Rinaldi, éppen mondani akartam, hogy foglaljon helyet.

Mosolygott rájuk, napbarnított arcával Amália felé biccentett.

– *Signora!* Nem is gondoltam volna, hogy kirándulnak velünk! Fábián urat amolyan társaságkerülő embernek ismertem meg. De nagyon örülök neki. Abbázia gyönyörű. Emília asszony engem kért meg, hogy kalauzoljam a társaságot a városban.

– Sajnos nem részesülhetünk abban a kiváltságban, hogy élvezhessük az előadását. Csak Abbázia kikötőjéig tartunk önökkel.

Az olasz fiatalember csodálódottan nézett rájuk.

– Más programunk van – közölte vele Amália. – Egy nagy magyar író megünné meglátogatni.

– Én meg abban bíztam, válthatok Fábián úrral néhány szót négyszemközt.

– Milyen ügyben?

Amaz lesütötte a szemét.

– Bizalmas.

– Értem. A hajón lesz alkalmunk beszélni.

– Nem tudom, kis hajó, sok ember. Talán.

– Itt és most?

– Nem – rázta meg határozottan a fejét –, itt nem.

– Úgy látom, komoly dologról van szó.

– Mondjam azt, az életem függ tőle? Jaj, ez olyan teátrális, olyan *patetico*.

– Ha valóban így van, akkor nem az.

– De mennyire, hogy így van! Sőt, lassan már két ember élete is kockán forog!

– Istenem, ne mondjon ilyet! – szólt közbe Amália. – Nem túlozza el egy kicsit?

A fiatalember nem válaszolt. Egy pillanatra maga elé meredt, majd felállt az asztaltól, és a kezét nyújtotta Marcellnek.

– Mindenesetre köszönöm a lehetőséget, előre is. *Signora!* – biccentett Amália felé, aztán magukra hagyta őket.

– Milyen elragadó ez a hév! Mekkora szenvedélyt képes szítani a szerelem!

– Kedvesem, csak nem lesz maga is *patetico*?

– Maga meg ne legyen cinikus, drága uram. Emlékszem én magára, szerelmes korából.

Amália tekintete elsiklott a válla felett.

– Mindjárt folytatjuk – mondta, azzal felállt, és ott hagyta.

Marcell megfordult a székén, és azt látta, hogy a bejárati ajtóban Emília unokája, a kis Szofi álldogál, és amikor felesége odaért hozzá, súgott valamit a fülébe. Amália néhány másodpercig hallgatta, majd visszatért az asztalukhoz.

– Maga nagyon népszerű ma, kedves Marcell. A kisasszony beszélni szeretne magával.

Marcell sóhajtott, kivette öléből a szalvétát, felállt. Mire a bejárati ajtóhoz ért, Emília unokája megfordult, és belépett a házba. Marcell kénytelen volt követni, végig a folyosón, egészen a tálalóig. Ott a lány megállt, körülnézett, és amikor megbizonyosodott róla, hogy egyedül vannak, így szólt hozzá:

– Mindent hallottam tegnap!

– Igazán?

– Amit a nagymamával beszéltek. Tudom, mit terveznek. Ezek hazugságok, hamis vádak. A nagyfi találta ki, hogy elüldözzék őt a háztól! Mert ő nem olyan tehetős, a két keze munkájával keresi a kenyerét, és a tetejében még olasz is! Kérem, detektív úr, mentse meg őt!

– Csúnya dolog kihallgatni mások beszélgetését, kishölgyem.

– Nem vagyok én kishölgy, kezeljen úgy, mint egy felnőttet, ha kérhetem!

– Kisasszony, biztosíthatom arról, hogy nem...

– Ne engedje, hogy a rendőrség kezére játsszák! Ártatlan, soha nem tenne olyat, amiket tegnap állított róla!

– Az a gyanúm...

– Én ismerem őt, aranyból van a szíve, a légynek sem ártana! A nagyinak igaza van abban, hogy milyen fájdalmat okozna nekem, ha történe vele valami, sőt, én azt tán nem is élném túl!

– Szerintem kegyed túlzásokba esik...

A lány megragadta a karját. Marcell úgy látta, mindjárt elsírja magát.

– Belepusztulnék, ha többet nem láthatnám! Ő is szeret engem, érti? Szeretjük egymást, fel tudja ezt fogni?

– Azon vagyok.

– Hagyja őt megszőkni, kérem, Fábíán úr! Ne engedje, hogy visszatérjen ide Abbáziából, hogy letartóztassák és börtönbe vessék! Fogalma sincs róla, mi készül ellene. Ha van magának szíve, figyelmeztesse! Én nem beszélhetek vele, a nagymamám megtiltotta, hogy a közelébe menjek, figyeltet! Kérem, Fábíán úr! Ha volt valaha szerelmes, értenie kell!

Aztán fogta magát, és kirohant a személyzeti ajtón. Marcell egy pillanatig bámulta a magányosan lengő ajtószárnyakat, majd visszatért a teraszra.

Amikor leült, Amália felvonta a szemöldökét.

– Újabb *patetico*?

– De még milyen.

– Szegény uram, Ámor vagy Hermész szerepét osztották magára?

– Az utóbbi volt a postás?

– Valami olyasmi.

– Akkor az övét.

– Reggel, amikor felébredtem, maga már felöltözve jött vissza valahonnan. Megtudhatom, merre járt?

– Kedves háziasszonyunk, Emília kért tőlem egy szívességet.

– Igazán? Nagyon rejtélyes.

Fél óra múlva valamennyien lent álltak a kikötőben, és arra vártak, hogy a kis gőzös, az *Albatro* odafaroljon a mólóhoz, és leeresszék a pallót. Meleg volt, pedig alig múlt tíz. Amália igyekezett úgy tartani kicsi napernyőjét, hogy aprócska árnyéka mindkettejükre rávetüljön. A hölgyek kezében szaporán mozogtak a legyezők, mint megannyi tarka pillangószárny. Marcell vetett egy sóvárgó pillantást a fagyaltárus bódéjára az út túloldalán, de már nem volt idő kérni egy vaníliás kelyhet.

Nagy volt a nyüzsgés a kikötőben. Nem messze tőlük épp egy uszályt pakoltak ki a dokkmunkások, csigás daruk emelték a magasba a raktérből a méretes gyapjúbálákat, s fordultak velük a mólón álló szekerek fölé. Majd felharsant a közeledő *Albatro* hajókürtje, és a társaság mozgolódni kezdett. A kikötőfelügyelő megfújta a sípját, és terelni kezdte az embereket elfele a móló szélétől. Vastag kötelek repültek a part felé, ügyes kezek elkapták és a bakokhoz rögzítették őket. Amint a hajó finoman hozzásimult a móló oldalához, a matrózok leengedték a pallót. A kikötőfelügyelő sorba rendezte az utasokat, és elkezdődött a beszállás.

Felszállás után a hajó farába vonultak, nekidőltek a korlátnak, s miközben az indulásra vártak, Marcell emlékeztette Amáliát, hogy ideje van a cigarettának. Dohányzás közben figyelte, ahogy a dokkmunkások leoldják a köteleket a parton, visszahajítják őket a hajóra, majd újra felhangzik a kikötőfelügyelő sípja. Lábuk alatt feldübörögtek a gőzturbinák, a víz mintha felforrnt volna, fehér habot vert a hajó tatja alatt, amikor forogni kezdett a hajócsavar. Lassan, ráérősen a tenger felé fordult a hajó, és a kikötő távolodni kezdett tőlük.

– Végre, Marcell, végre tengeren hajóznak! Hát nem csodás?

Nagy volt a zaj, a gőzgép hangjától alig értették egymás szavát. Jóllehet a partot sosem tévesztették szem elől, mindvégig ott követte őket jobb kéz felől, a túloldalon csak a nyílt, végtelennek tűnő víz látszott. Hiába tudta az ember, hogy ez azért nem a határtalan óceán, valahol a Kvarner-öböl horizontja alatt ott van Krk és Cres szigete, az Isztriai-félsziget, a végtelenség illúziója megérintette Marcellt is.

A szél olykor egyszerre sodort az arcukba gőzt és füstöt, de még ennek is megvolt a maga varázsa. Maguk sem értették miért, de két köhögés között mosolyogtak és nevettek egymásra. Aztán egyszer csak Rinaldi úr keveredett melléjük, pontosabban közéjük. Odafurakodott, és úgy állt meg arccal Marcell felé fordulva, hogy Amáliának gyakorlatilag hátat fordított. Ez a nyilvánvaló modortalanság láthatóan egy cseppet sem zavarta.

– Szerencsénk van – mondta mosolyogva. – A szél a hajó orra felől fúj.

Férfi létére el kellett ismernie, hogy Rinaldi úr vonzó személyiség. Barna bőre, göndör, fekete haja, széles homloka, lefelé keskenyedő arca és vékonyan metszett, egyenes ajkai határozott és férfias vonásokkal ruházták fel. Ugyanakkor kislányos mosolya, oldalra billenő fejtartása és odaadó tekintete, amellyel Marcellt is méregette, könnyen keltette fel a másokban a bizalomra való hajlandóságot.

– És az miért szerencse?

– Ha kiabálnunk is kell egymásnak ebben a zajban, a hangunkat elviszi a szél. Vissza, Fiumébe – mutatott a távoli part felé. – Szeretném megkérni egy szívességre. Feltételezem nem kerülte el a figyelmét az elmúlt hetekben, milyen nemes érzelmeket táplálok ifjú úrnőnk, Szofi kisasszony irányában.

– Nem valószínű, hogy ez bárki figyelmét elkerülte volna.

– Nem tehetek róla, ha egyszer szeretem őt. Teljes szívemből. Meg vagyok győződve róla, biztosan tudom, hogy ez az érzelem kölcsönös közöttünk. Szofi is szeret engem.

– Ez remek. Akkor maga boldog ember. Mi szüksége lehet a segítségemre?

– Detektív létére nem tűnt volna fel önnek, hogy Szofi nagymamájának, Emília asszonynak mennyire nincsen ígyére ez a *lien*?

– Hadd emlékeztessenem rá, hogy Emília asszonyt nemcsak mint nagyszülőt, hanem úgy is, mint a kis Szofi gyámját, többszörös felelősség terheli. Leírhatatlanul szomorú és tragikus, ha valaki kicsi korában elveszíti a szüleit. Szofi számára legalább az a vigasz megmaradhatott, hogy tekintélyes vagyont örököl. Érthető, ha Emília asszony alpból óvatos, és mindenkire gyanakodik.

– Az lehet, hogy érthető, bizonyos mértékig, de úgy érzem, túlzásokba esik! Néha azt hiszem, úgy kezel, mintha legalábbis gonosztevő lennék! Nem vagyok hozományvadász! Nekem nem kell Szofi vagyona, Emília ónagysága megtarthatja a pénzt! Ha módomban állna, már holnap világgá szöknék vele!

– Ennél nagyobb szamárságot el sem követhetne. Két nap alatt a nyomukra bukannának, s magát, *signore*, vasra verve hoznák haza, mint egy kiskorú megrentőjét.

– Akkor segítsen! Szóljon pár szót az érdekében Emília asszonynak!

– Most mondta, hogy nem tudok magáról semmit. Milyen alapon tenném?

– Meggyőződésem, hogy jó emberismerő, Fábían úr.

– Véleménye hízelgő. De túl nagy felelősséget pakol a vállamra.

A fiatalember egy darabig méregette, aztán a fejébe nyomta a szalmakalapját, bólintott, és magára hagyta.

– Mindent hallott? – kérdezte, amikor egyedül maradtak Amáliával.

– Hallottam ám.

A hajóút nem tartott tovább fél óránál. Abbázia kikötője jóval nagyobb és szebb volt, mint Fiumée. A hosszú, pálmafákkal szegélyezett sétakorzó, a Lungomare, ahol nemrég, ezt Marcell az újságban olvasta, maga Ferenc József is végigsétált, a pompás szállodák homlokzatai, melyek már messziről feltűntek, s úgy ragyogtak a napfényben, akár a drágakövek, egy egészen más világról és életmódról árulkodtak, mint amit Fiume szűk kikötője, szerény utcái és panziói nyújtottak.

Miután kiszálltak, kerestek egy nyitott konflist, és bemondták a címet. A kocsi egy darabon követte a sétányt, majd az út elkanyarodott, és egy keskeny utcában folytatódott. Aztán az utca kitágult, és ők kiértek egy kerek, kövezett térre, melynek a közepén szökőkút csobogott. A tér túloldalán kocsijuk behajtott egy enyhén emelkedő utcába. Az utca idővel kikanyargott a városból, s pár perc múlva maguk alatt látták a kikötőt, a piros tetős házakat. Egyre-másra hagyták el a domb oldalában álló villákat, melyek olyan csendeseknek és elhagyatottaknak tűntek, mintha senki sem lakta volna őket. Pedig éltek bennünk emberek, a rácsos kerítések mögött az udvarok, a kicsi parkok és virágágyások gondozottak voltak. Némelyikben még kisebb szökőkút is működött, csobogó, csak éppen embert nem láttak egy szálát sem. A néhány hetes itt-tartózkodásuk alatt volt idejük kiismerni a helyi, mediterrán életszokásokat: tizenegy és délután három óra között, aki csak tehet, behúzódtott a hűvösbe.

Végül megálltak egy dús kerttel és fákkal övezett villa kapuja előtt. Miután leszálltak, Amália egyenesen a kapuhoz sietett, Marcell pedig kifizette a kocsist, és megkérte, várja meg őket.

Mire odaért Amália mellé, az már meg is húzta a csengőt. Kicsi napernyőjét összecsukta, és úgy bökött vele előre, a ház irányába, mint egy párbajtőrrel.

– Gyönyörű az a veranda, igaz?

Marcell elismerte, valóban szép a borostyánnal befuttatott tornác a görögös oszlopaival, mögötte a nagy franciaablakkal. A kapun túl a ház irányába tartó gyalogút a parkocska előtt balra fordult, s eltűnt a tekintetük elől. Mindketten az utat figyelték, s beletelt néhány percbe, mire végre felbukkant valaki az út kanyarulatában. Mégpedig egy alacsony, mokány hölgy, aki nem túl nagy lelkesedéssel közeledett hozzájuk. Komor nézése, amellyel méregette őket egészen addig, amíg a kapuhoz nem ért, szögletes mozdulatai, szélesen ringó csípője, testétől elálló, telt karjai határozott, ellentmondást nem tűró személyiségről árulkodtak. Megállt a vasrácsok túloldalán, és így szólt:

– *Što vam mogu pomoći?*

A modoros horvát akcentusban volt valami nem igazán horvát, ezért Marcell megkérdezte:

– Maga magyar, nem?

A hölgy most ránézett, és komor tekintete egy árnyalatnyit felengedett.

– Miben segíthetek?

– Az író úrral van megbeszélve itt egy találkánk – szólt közbe Amália.

A hölgy megrázta kerek fejét.

– No ezt nem hiszem.

– Hogyhogy nem hiszi? Leveleztem vele, s abban maradtunk, hogy ezen a napon találkozunk. Vár bennünket.

– Hát az lehet, csak nem itt.

– Hol máshol?

– Balatonfüreden.

– Balatonfüreden?!

– Ott nyaral a nagyságos asszonnal.

– Az nem lehet!

– Már miért ne lehetne?

Amália segélykérően pillantott Marcellre.

– Nekünk azt írta, vagyis a nejemnek, levélben, hogy június közepétől augusztus végéig az abbáziai pihenőhelyén lesz, ezen a címen... Találkozni akart velünk!

– Hát pedig itt nincs, biz' isten!

– Nem is járt itt?

– Úgy volt, hogy jönnek, aztán mégis Balatonfüreden kötöttek ki.

– Nem tudom elképzelni, hogy ne szólt volna nekünk előre...

Miközben Amália csalódottságának adott hangot, amire a házvezetőnő vállvonogatással válaszolt, Marcell tekintete a fák közt megbúvó házra tévedt. Valami odavonta a figyelmét, egy alig észrevehető mozgás a terasz mögötti franciaablakban. Fél szemmel az ablakra figyelt, s amikor a függöny újra elmozdult az üveg mögött, egy hirtelen ötlettől vezérelve lekapta a fejről a kalapját, és üdvözlésként intett vele az ablak felé.

Amália és a házvezetőnő is meglepetten néztek rá. Emez nem állhatta meg, hogy maga mögé ne pillantson, majd gyanakodva megkérdezte:

– Kinek integet az úr?

– Tényleg, kinek? – kérdezte Amália is.

A ház franciaablaka kinyílt, és egy vékony, ősz szakállú öregúr lépett ki a teraszra. Bordó csíkos köntöst viselt, és botra támaszkodott.

Marcell a sétatálcájával a ház irányába mutatott.

– Hát neki!

– Hiszen ez ő! – kiáltott fel Amália.

A hölgy a rácsos kapu túloldalán elmormogott valami csúnyát a fogai között, majd sarkon fordult, és visszakacsázott az úton. Egy időre eltűnt a szemük elől, majd kisvártatva újra felbukkant a ház erkélye alatt. Az öregúr leszólt neki valamit, mire visszaindult a kapuhoz.

Most már szaporábban jött, s mikor odaért, bedugta a kulcsot a zárba.

– Akkor jöjjenek, no! – mordult rájuk.

Mire a házhoz értek, az öregúr már lent várta őket a bejáratnál.

– Maguk a zomboriak, ugye? – kérdezte.

Hangja rekedtes volt. Mindkét kezével a botjára támaszkodott. Szakálla, kevéske haja teljesen ősz. S bár tekintete fáradtnak, megtörtnek tűnt, kíváncsian méregette őket. Amália meghatódott üdvözlését mosolyogva fogadta, előrenyújtott kezét szimbolikus kézcsókkal illette.

– Kedves detektívem! – mondta Marcellnek, amikor kezét fogott vele. – Fáradjanak beljebb, túlságosan meleg van idekinn. Jolán, kísérje a vendégeket a dolgozószobába!

A házvezetőnő kétkedve nézett rá, de az öregúr görbebotját az ajtó felé lendítette.

– Oda, na, oda, ha mondom! Menjenek csak előre, majd beérem magukat!

Követték a vállas hölgyet a ház hűvösébe, keresztül a széles előtéren, majd föl a tekerős lépcsőn. Egy kétszárnyú ajtó után kicsi, szűkös szobában találták magukat, melynek minden bútorzata egy könyvespolc volt, egy íróasztal széssel és egy kopott huzatú kanapé. A franciaablak, amelyen pár perccel korábban házigazdájuk kilépett a teraszra, még mindig nyitva állt. A szoba közepét az íróasztal foglalta el, telis-tele papírokkal, könyvekkel, újságkivágásokkal.

Amália felemelte az egyik újságdarabot.

– Nézze, Marcell, ez magáról szól! – suttogta elragadtatottan.

Lépések közeledtek kintről, és még mielőtt Marcell vethetett volna egy pillantást a kívágyásra, Amália gyorsan visszatette a helyére.

Házigazdájuk bebicegett a szobába.

– Üljenek már le, na! A kanapéra, mindketten, hogy lássam is magukat!

Helyet foglaltak, míg az író kijebb húzta a széket az asztala mellől, és közelebb hozta hozzájuk. Leült, botját maga mellé tette.

– Már kicsit megijedtünk – kezdte Amália –, a házvezetőnője azzal ijesztett meg bennünket, hogy uraságod Balatonfüreden nyaral...

– Úgy volt – bólintott. – És mások számára így is van. Pesten mindenki úgy tudja, Füreden vagyunk. Nejem önagysága ott van, de én... – egy huncut mosolyal széttárta a karját – ... én itt vagyok. Nem volt egyszerű, de néha egy öregembernek sem árt, ha a sarkára áll. Jolánra ne haragudjanak, ő csak azt tette, amit kértem tőle.

Előrehajolt, és kezével megpaskolta Marcell térdét.

– El sem hiszi, mennyire örülök, hogy megismerhetem! Felesége volt olyan kedves, hogy részletesen beszámolt arról a bizonyos esetről, ami olyan tragikusan végződött a maga számára! Bizony. Micsoda dráma!

Marcell zavartan pillantott Amáliára.

– Ne hibáztassa a nejét! Én biztattam, hogy írja meg minden részletében a történetét! Annyira megfogott. Az egész ügy. Az a régi história az eltűnt fiúról, a szörnyű gyilkosságok a városban, s hogy maga, fiam, milyen eltökélten kutatott saját családjá után, hogy aztán egy pisztolylövéssel pontot tegyen eme régi trauma végére...

– Három.

Maga sem tudta, miért javította ki. Volt az öreg író figyelmében valami magával ragadó, bizsergető érzés, ami izgalomba hozta.

– Mi három?

– Hát pisztolylövés. Háromszor lőttem.

Az öreg szeme elkerekedett.

– Teringettét! Háromszor lőtt! Fiam, tudja maga, hogy a története regényért kiált?

Marcell megrázta a fejét.

– Író az éppen nem vagyok.

– Maga nem is, de én igen – nevetett. – Azt mondják, a legnagyobb!

Kijelentésében nem volt semmi nagyképűség, pusztán ténymegállapítás, semmi több.

– Én megírhatom. Mit szól hozzá?

– Hát én nem is... az igazság az, hogy erről senki sem tud.

– Miről?

– Hogy kit lőttem le. Ez csakis az én...

– A maga terhe?

– Pontosan.

– A felesége is tudja.

– Ő más. Neki tudnia kell.

Az öreg még közelebb húzta a széket.

– Drága fiam, én úgy fogom megírni azt a regényt, hogy abból senki sem fog rájönni, a valóságban kiről van szó. Megvan annak a módja, bizzon bennem! Nézze csak!

Felkecmergett a székről, az asztalhoz ment, és elvett egy teleírt ívet.

– Sose szoktam vázlatot készíteni, de a maga története olyan szövevényes, hogy úgy éreztem, ezúttal szükséges. Nézze!

Feléje nyújtotta a papírlapot. Marcell elvette, olvasgatta.

– Ez csak a vázlat. A keret. Na, mit szól hozzá?

– Olyan... regényes.

– Az, az! Úgy kell! Az olvasók szeretik, ha a mese ki van színezve.

– Itt az áll, hogy nekem bajuszom van. Pedig nincsen.

– Nem baj, levágjuk!

– Hogy erős, magas ember vagyok...

– Kijavítjuk vékony alacsonyra! Ezért jó, hogy megismerhettem személyesen! Hogy itt ül előttem. Látom a saját szememmel. Így látni fogom magát írás közben is. Az igazi nyomozót! Úgy tervezem, őszre nekikezdek. Szerintem, ha megérem, jövő ilyenkorra kész is leszek vele. Most már azért lassabban dolgozom, mint régen. Kedves neje leveléből kihámoztam, hogy mindösszesen tizenhárom nap alatt oldódott meg az a szövevényes ügy. Tizenhárom nap! Még címnek sem rossz.

Marcell visszaadta a papírt.

– De muszáj ezt megírni?

Az öreg felvonta a szemöldökét.

– Micsoda kérdés! Persze, hogy muszáj! *Nekem* muszáj! Vannak történetek, amiket az írónak meg kell írnia, máskülönben a lelkiismerete nem hagyja nyugodni haláláig. Érzí az ember, ha ilyen történetre akad. Tudja, fiam, kicsit olyan ez, mint a maga elhivatottsága, amellyel az igazság felderítésére törekszik. Valami hajtja, valami megnevezhetetlen belső erő, amelynek nem képes ellenállni. Így vannak ezzel az írók is. Egy nemzetet a történetei tartanak életben. Régen a dalnokok adták tovább a hősök legendáit, manapság az írók dolga megírni azokat.

– Nem hiszem, hogy én hős lennék.

– Teljesen mindegy, maga mit hisz! Dugovics Titusz sem hitte, hogy hős, csak tette a dolgát, amikor magával rántotta a törököt a várfokról. Hősökké mások avanzsálnak bennünket, a dalnokok meg az utókor. Odüsszeusz vajon azon töprengett magában, miközben a küklópszsal viaskodott, hogy ő egy hős? Franckarikát, csak túl akarta élni, és haza akart jutni. Bármilyen áron. Akinek a fejében egyszer is megfordul a gondolat, hogy hőssé válik, sosem lesz azzá. A hős nem töpreng, nem vacillál és mélézik önmagán, hanem cselekszik! Sajnos vannak korok, melyek nem teremnek hősöket. Vagy csak elvétve, nagyon ritkán. Ripacsokat, nagyhangú szájhősöket annál inkább. A mi korunk is ilyen. Súlyos felelősség nehezedik ilyenkor az írók vállára, hogy a *hős* kultuszát, intézményét fenntartsák, hogy őrizzék a lángot, amely majd egyszer újra fellobban az ifjak szívében. S mert a való életben hiába keresünk, ezért kitalálunk hősöket. Leírhatatlan érzés egy író számára, amikor a tolla révén a fehér papíron élni kezd egy hős. Alakja lesz, múltja, hangja, mozdulatai, érzései, vágyai. De milyen más, mennyivel izgalmasabb, ha valódi, létező, kézzelfogható hőszokat mintázhatunk meg! Ez ritkán adatik meg egy író életében. Nekem utoljára olyan régen, hogy már alig emlékszem... De most! Itt van nekem maga. Korunk hőse, a modern detektív, aki ésszel, a tudomány közreműködésével, például a dakti-lozskópia segítségével oldja meg a bűneseteket! Ha csak magára nézek, minden porcikámmal érzem, hogy alakja, habitusa regényt követel magának!

– Csakhogy abban, ami velem történt, nem volt semmi... semmi olyasmi, ami másokat érdekelne. Nem volt abban semmi tudományos, sem észszerű. Semmi, minek is nevezem, fennkölt, semmi művészi. Ellenkezőleg, rossz volt, fájdalmas, aljas és kiábrándító, olyannyira, hogy legszívesebben kitörölném az életemből.

– Megértem – bólogatott az író, s mély átéléssel folytatta: – Aki részt vett egy csatában, túlélte egy ütközetet, hallotta a sebesültek és a haldoklók kiáltását, jajgatását, akit megcsapott egyszer is a robbanó gránát légnyomása, aki látta a feléje rohanó szuronyokat, a szablyát, mely éppen lesújtani készül rá, gondolja,

romantikusnak találna valaha is egy csatát? És mégis, mennyi hősi ének, eposz és regény szól háborúkról, megnyert vagy elvesztett ütközetekről! Valakinek meg kellett ezeket írnia! Mert az emberek olvasni akarnak róla. Bizony, ami egyeseknek tragédia és soha el nem múló fájdalom, másoknak szórakozás. De nem csak szórakozás. Tanulság is. Amiből tanulhatnak, emberismeretet, tisztességet, igazságot. Hanem mondja, az a másik kettő, ők milyenek?

– Melyik másik kettő?

– Akikről kedves felesége említést tett a levelében. Az a rác nyomozó, hogy is hívják, meg az a sváb.

– Milorád és Winter úr?

– Igen, ők. Hogy írná le őket nekem?

Marcell kereste a szavakat, de Amália a segítségére sietett.

– Az én drága uram nem egy rétor. Ebben talán segíthetek neki, jól ismerem a két úriembert.

Házigazdájuk behunyta a szemét, átszellemült arccal bólintott.

– Mondja, kedves!

– Nem jegyzetel? – kíváncsiskodott Amália.

– Dehogyan. Nem a részletek számítanak, hanem az általános benyomás, a kép, ami megmarad róluk.

– Nos hát – húzta ki magát Amália a kanapén –, Milorád egy jóvágású, helyes férfiú, valamivel negyven felett, mélyen ülő, kék szeme van, fekete haja, kitűnően beszél magyarul, hamar indulatba jön, könnyű kihozni a sodrából, szerintem a revolverét aludni is magával viszi, de amúgy vajszíve van, aranyember, s ha ő nincs, az én drága uram most nem ülne itt. Mindig nagyon elegáns, ad magára, olyan vékony, fekete szivarokat szív, Marcellnél valamivel alacsonyabb, de vállasabb, zömökebb, nőtlen...

– Ó, nem kell ennyire részletesen, amit eddig elmondott róla, annyi nekem bőven elég! És a másik?

– Winter úr éppen az ellenkezője. Bár ő kicsit mindenkinek az ellenkezője. Úgy értem, Marcellnek meg Milorádnak főleg. Mint egy mackó. Úgy is beszél. Lassan és brummogva. Ahogy jár. Komótosan. Fiatalabb korában ökölvívó volt. Nem egy pörge észjárású. Szereti a lóversenyeket. Marcell nem bánja, ha szolgálat közben mellette van, azt szokta mondani, olyan, mintha egy jól megtermett, húséges kuvasz kísérné. És van egy kicsi felesége, szó szerint kicsike, feleakkora, mint Winter úr, akár egy pinty, úgy is néz ki, mint egy kicsi, akaratos pinty, akit Winter úr a tenyerén hord, pedig szegényt az örületbe tudja kergetni a raplis természetével...

– Köszönöm, köszönöm, drága, ennyi elég! Pompás! Magában egy író veszett el, tudja?

Talán egy fél órát beszélgettek még, s Marcellt egészen levette a lábáról az a hév, amellyel az idős író szakmáját, hivatását méltatta. Ellenkezése is alábbhagyott, udvariatlannak, nem helyénvalónak találta volna a további tiltakozást. Amikor Amália finoman jelezte, hogy ideje lenne indulniuk, házigazdájuk visszaintette őket.

– Egy pillanat, drágáim!

A polchoz lépett, némi keresgélés után leemelt onnan egy könyvet, az asztalához vitte. Megmártotta a tollát, és a könyv előzékebe beleírt valamit. Utána itatóval fölitatta, még rá is fújt kicsit, végül átnyújtotta Marcellnek.

– Fogja, barátom, tőlem ezt emlékül. Mert maga ennek a huszadik századnak a gyermeke. Modern ember, aki még megérheti mindazt, ami ebben a könyvben benne van!

Már a kocsin ültek, és visszafele poroszkált velük a ló a városba, amikor Amália megszólalt:

– Meg sem nézi, mit írt bele a könyvbe? Csak tartja a kezében...

– Maga becsapott engem. Azt hittem, maga akar találkozni az író úrral.

– Jól hitte. De ő is kíváncsi volt az én detektív uramra. Felkeltettem az érdeklődését maga iránt. Ha elárulom, mennyire akarta magát látni, hat lóval sem húzom el ide magammal. Ismerem.

– Elárulta neki a titkomat. A titkunkat.

Marcell igyekezett nem éreztetni Amáliával, mennyire szíven ütötte a dolog.

– Ő egy író, Marcell! Neki tudnia kell ezeket a dolgokat, ha meg akarja írni a maga történetét. Olyan ő, mint az orvos, aki csak akkor tudja felállítani a pontos diagnózist, ha a páciens őszinte hozzá. Na, nyissa már ki azt a könyvet!

Marcell szót fogadott, Amália odahajolt, és hangosan felolvasta:

– *Korunk hőségnek, Fábián Marcell detektívnek, és bájos nejének, őszinte rajongással – Jókai Mór.*

Aztán lapozott egyet a könyv címéhez:

– *A jövő század regénye.* Na, ez tényleg magának való olvasmány, édes uram! Ígérje meg, hogy elolvassa!

– Én meg a könyvek.

– De ezt el kell olvasnia! Tetszeni fog.

– Jó, télen, talán.

– Télen, talán. Hiszem, ha látom. Hát nem rendkívüli ember?

– Az, mindenképpen. Lenne mit megtanulnom tőle.

– Vajon mit?

– Hogy milyen ügyesen megszabadult a nejétől.

Amália egy röppenő kis nevetéssel válaszolt: – Az én uram regényhős lesz! – azzal kikapta kezéből a könyvet, és úgy szorította magához, mint egy drága kincset.

Négy óra is elmúlt, amikor az *Albatro* befutott Fiume kikötőjébe. A hajó késve indult, nagy volt a forgalom a mólón, úgy terelték fel őket a fedélzetre, mint a baromfikat. A kapitány minden igyekezetével azon volt, hogy behozza a késést, de csak részben sikerült neki. Marcell azzal vigasztalta magát, hogy legalább az uzsonnáról lekéssnek. Útközben a fiatal Rinaldi többször is a közelükben sündörgött, mintha kereste volna az alkalmat, hogy újra szóba álljon velük, de nyilván nem találta eléggé diszkrétnek a környezetet, amit Marcell nem is bánt. Szó mi szó, eléggé össze voltak zsúfolva a fedélzeten, egy kupacban mindannyian, alig várták, hogy kiszabaduljanak végre a szárazföldre.

Valamivel öt óra előtt érkeztek vissza Emíliaék házába. Azok, akik nem vettek részt az abbáziai kiránduláson, már túl voltak az uzsonnán, s a teraszon üldö-

gélve társalogtak, kártyáztak. Miután fölbballagtak a lépcsőn a napernyő alá, és helyet foglaltak az asztaluknál, Giorgio jelent meg tálcával a kezében, és frissítőket szolgáltat fel a társaságnak.

Marcellnek az a benyomása támadt, hogy mindenki egyszerre beszél körülötte. A hölgyek egymás szavába vágva ecsetelték Abbázia szépségét, dicsérték a cukrászdát, amelybe betértek, s azon versengtek, ki ismert fel több előkelőséget a promenádon. Emília is megjelent közöttük, egyik asztaltól a másikig lépett, mindenkihez volt pár udvarias szava. A kis Szofi az ajtóban állt, és szemrehányó tekintettel nézett feléjük. Marcellnek átfutott az agyán, hogy odamegy hozzá, elmondja neki, amit reggel nem volt alkalma, de végül ülve maradt a helyén. Fáradt volt, a kirándulás kimerítette, legszívesebben felszökött volna a szobájukba, hogy hanyatt vesse magát az ágyon, és sziesztázzon egyet.

– Jól érzi magát? – kérdezte tőle Amália. – Kimerültnek látszik.

– Semmiség. Csak egy kis fáradtság.

Ahogy ezt kimondta, és a szájához emelte volna a limonádés poharat, egyszerre több dologra is figyelmes lett. Emíliára, aki éppen feléjük indult az asztalok között, Szofira az ajtóban, aki hirtelen megfordult, s mintha megdermedt volna attól, amit odabent látott, majd lassan hátrálni kezdett a terasz felé. Aztán megperdült maga körül, és riadt tekintettel nézett egyenesen őrá. Marcell letette a poharat, anélkül, hogy beleivott volna, s bár Emília időközben odaért hozzájuk, figyelemre sem méltatta, csak az ajtót bámulta. Ahol egyszeriben megjelent két sűrű öltönyös, keménykalapos férfi, s ahogy kijöttek a teraszra, szinte egyszerre, ugyanazzal a mozdulattal gombolták ki zakójuk gombját, láthatóvá téve a hónuk alatt fityegő pisztolytáskát. Még a bajuszuk is egyforma volt, mintha ikrek lettek volna. Egy ijedt kiáltás hallatszott, és Szofi egyenesen Rinaldihoz futott.

– Nem engedem! – kiáltotta, s belecsimpaszkodott a fiatalemberbe.

A váratlan közjáték egy röpké pillanatra kibillentette a két jövevényt határozottságából, de csak egy pillanatra, mert azonnal előrelendültek, szétváltak, egyikük jobbra, másikuk balra indult. Marcell a szeme sarkából látta, hogy Giorgio, az inas elejti a poharakkal teli tálcát, ami hangos csörömpöléssel ért földet, és a terasz korlátja felé kezd futni, fölborítva maga előtt egy asztalt. Az ott ülő Feszt Piroska, kezét rémulten maga elé kapva felsikoltott, de az inasnak nem volt menekvése, a két kopó utolérte, és leteperte a terasz végében. Nagy lett a zúrzarvar, mindenki felpattant a helyéről, hátrébb húzódott, szabályos félkört alkotva a földön dülakodók körül. Giorgio végül feladta a küzdelmet. A két rendőr talpra állította, de már akkor a keze hátra volt bilincselve. Kétoldalt belékarolva vonszolni kezdték kifelé. Amikor Marcell közelébe értek, Giorgio egy pillanatra megtorpant, megállítva a két alakot is maga mellett, és gyilkos pillantást lövellt feléje.

– *Porko ungharese!* – sziszegte, de már tovább is cipelték az ajtó irányába.

Ahogy eltűntek a ház sötétjében, kis ideig döbbszent csend vette őket körül. Marcell érezte, hogy a legtöbb szempár rászegeződik. Még akkor is, amikor a társaság mozgolódni kezdett, s lassan mindenki felocsúdott, sanda pillantások irányultak felé.

Egyetlen tiszta, boldog, bár kissé értetlen tekintettel találkozott. Szofiéval. A lány még mindig szorosan Rinaldi mellett állt, aki tán nem is bánta, hogy sor

került erre a váratlan jelenetre, legalább kihasználhatta az alkalmat, hogy, mintegy védőszárnyai alá véve, karjaiba zárja a lányt. Aki végül levált a lovagjáról, és Marcellhez lépett.

Megállt előtte, és szemrehányón így szólt:

– Maga mindvégig tudta!

– Persze – ismerte be Marcell.

– Miért nem mondta meg reggel, hogy nem is Rinaldi urat gyanúsítják mindazzal, amit a nagyinak tegnap este elsorolt?

– Talán hagyott rá időt?

– No de akkor is...

Felnőtesen, rosszállón megrázta a fejét, majd sarkon fordult és elment.

Miközben tekintetével követte a lány távolodó alakját, pillantása összeakadt Emíliaéval. Az idős hölgy úgy állt egymagában a mozgolódó emberek között, mint akit otffelejtettek. Aztán alig észrevehetően bólintott, majd elfordult, és bevonult a házba.

*

Este, a szobájukban, mikor már a vacsorához kezdtek volna átöltözni, Marcell így szólt:

– Nem baj, ha én nem megyek le?

– Rosszul érzi magát?

– Inkább fáradtnak. Hosszú volt ez a kirándulás, kiestem a formából. Különben sem vagyok éhes. Nem haragszik?

– Hiszen már az is csoda, hogy eddig kibírta. Majd odaülök Emília asztalához. Ott mindig van hely.

Miután egyedül maradt, visszaheveredett az ágyra, és kezével a tarkója alatt behunyta a szemét. Érzett némi lelkiismeret-furdalást, amiért magára hagyta Amáliát, hiszen a fáradtság, amire hivatkozva kimentette magát, kicsit el volt túlozva a részéről. A vacsorát éppenséggel kibírta volna. De azt a sok embert ott lenni, a kötelező udvariaskodásokat, a kényszermosolyokat, már nehezebben viselte volna. A délutáni jelenet után, az olasz inas letartóztatását követően amúgy is olybá tűnt neki, mintha csupa ellenséges indulat vette volna körül. Nem érzett elég erőt magában ahhoz, hogy lesétáljon az oroszlánbarlangba. Inkább elküldte maga helyett Amáliát. Innen a lelkiismeret-furdalás. Mégis, Amália fesztelenebbül mozog a társasági életben, és, Marcell legalábbis így tapasztalta házasságuk hat éve alatt, kevésbé érzékeny mások véleményére. És tud magára vigyázni, esze is, nyelve is van hozzá. Abból a délutáni ellenséges hangulatból sem érzett meg semmit. Legalábbis nem adta jelét. Ő most nem vágyott másra, csak csendre és nyugalomra.

Elárultad őt, súgta a fülébe egy gonosz kis hang, elárultad a feleségedet, gyáván hátramaradtál, miközben őt előreküldted a csatába. A fene vinné, morogta magában, és feltápáskodott az ágyról. Felöltözik, utánamegy. Azonban ahogy a szekrényhez indult az öltönyéért, tekintete a könyvre esett, amit az írótól kaptak ajándékba. Ott hevert az asztalon, ahova letették. Megállt, kezébe vette. Végül is, Amália biztatta, hogy mindenképpen olvassa el. Ahogy annyi más regényt is el

kellene olvasnia, annyiszor megígérte már Amáliának. Ígéretei betartását kezdené akár ezzel is, ha már kéznél van.

A könyvvel a kezében visszahuppant az ágyra, és olvasni kezdett. Biztos volt benne, hogy néhány oldal után el fog aludni. Mindig így hatottak rá a könyvek. Ezúttal azonban az olvasás nem altatta, még álmosra sem tette, sőt éberré inkább, ahogy sorról sorra haladt, egyik bekezdésről a következőre, végig az író előszaván, melyben oly érzékletesen beszélt a jövőben az óvilágra váró keservekről és a sok szenvedésről, mely az ember és a föld egymással vívott küzdelméből fakad, s amely óhatatlanul az előbbi vereségével zárul, miután az ember kipusztítja az erdőket, kizsigereli a termőföldeket, egészen a bevezető rész végéig, ahol az író felsorolja, immár optimistán és derülátón, milyen áldásokkal jár majd az a világ, ami ezután következik, amikor a tudás és az értelem uralkodik el az emberiségen. Majd belekezdett magába a regénybe, ámulva az író fantáziáján, hogy a történetét a majd' ötven évvel későbbi jövőben indítja, 1952-ben, amikor II. Habsburg Árpád uralkodik Magyarország felett, s leírja azt a jövőbeli Pestet, a város felett örökdő, ezer méteres köteleken felengedett kétszáznegyven léghajót, amikről trinitrin, durranilin, dinamit, nitromannit és pyroxilin lövedékeket lehet hajigálni az ellenségre, s nagyot ámul a páncélingen, amit a királynak viselnie kellett, a húszrét tafotán, amit selyemmel varrtak összevissza. Úgy belemerült a regény világába, hogy észre sem vette, amikor Amália belépett a szobába, csak amikor becsukta maga mögött az ajtót, annak hangjára rezzent össze.

– Maga már itt?

Amália nekidőlt háttal az ajtónak, és onnan mondta:

– Marcell, baj van.

– Miféle baj?

– Ezek megutáltak minket. Azt hiszik, maga dobta fel a rendőrségnek Giorgiót.

Marcell gondosan behajtotta az oldal fülét, ahol a könyvben tartott, majd felült az ágyon.

– Csak nem?

– Fesztné, Plóka né nem is fogadta a köszönésemet! Egy mosoly. Egy gúnyos mosoly, és elfordították a fejüket. Az asztalnál egyedül Emília szólt hozzám. Hát normálisok ezek? Maga csak meghozta a hírt Emáliának, nem maga jelentette föl! Ezek szerették azt az olasz inast. Aki a hazájuk ellen áskálódott. Ellenük. Sőt még mindig szeretik. Pláne a hölgyek. Egytől egyig el vannak keseredve. És dühösek. Mintha elvesztették volna a játékszerüket! Miért?

– Gyanítom, bizonyos szolgáltatásokat...

Amália tiltakozón felemelte a kezét.

– Ne is folytassa!

Marcell felállt, és felesége neszesszeréből előhalászta a cigarettatárcát. Amália ezúttal nem tiltakozott.

– Nem vette észre délután? Amikor az inast a két rendőr kivezette, hogy oda-szólt nekem.

– Mert tudta magáról, hogy rendőr, azért.

– De a többiek számára ez egyenlő volt a júdáscsókkal, kedvesem. S talán Giorgió maga is úgy hitte, én állok a letartóztatása hátterében, hiszen tudta

rólam, ahogy mindenki más is a házban, hogy rendőr vagyok. Nem látta, hogyan néztek ránk utána?

– Nem...

– Hát én láttam.

Amália közelebb jött, és karba tett kézzel megállt előtte.

– Maga tudta, és leengedett közénk? Egyedül?

– Nem sejtettem, hogy ilyen fokú az ellenszenvük! Hogy maga ellen is fordulnak.

Amália farkasszemet nézett vele.

– Fogadjunk, azt is tudta, hogy ma fogják letartóztatni!

Kelletlenül bólintott.

– És nekem nem mondta!

– Nem tehettem. Kötött a titoktartás. Emília kért meg tegnap, hogy menjek el újra a rendőrségre, és próbáljam meg kieszközölni, hogy Giorgiót még ma tartóztassák le, méghozzá itt, a házban, mindenki szeme láttára.

– Meg akarta alázni.

– Valószínű. Abban bíztam, az akció lezajlik, mielőtt visszaérünk Abbáziából. Sajnos nem így történt. Szóval, láthatja, valahol mégiscsak bűnrészes vagyok ebben a mai incidensben.

– Akkor is! – dobbantott Amália mérgesen. – Maga rendőr, a dolgát végezte, az meg egy imposztor, lázító!

Aztán elfordult, elment az asztalig, kicsit dobolt rajta az ujjaival, majd hirtelen megfordult. Tekintetében harag égett, kicsi, háromszög arca kipirosodott.

– Hát mit képzelnék ezek a bugrisok magukról?! Hogy így viselkedhetnek velünk? Marcell, ez nem maradhat így! Én nem akarok ezekkel egy fedél alatt lakni még három hétig. Marcell!

– Igen, kedvesem?

– Menjünk haza! Hagyjuk itt ezt a beképzelt bagázst!

– Menjünk haza?

– Azonnal! Már holnap táviratozunk Julikának, hogy készüljön fel az érkezésünkre!

– Egészen komolyan mondja?

– A legkomolyabban! Most meg mit vigyorog, mint a vadalma?